

EGZAMIN PSÓW TOWARZYSZĄCYCH Z TESTEM ZACHOWANIA ORAZ SPRAWDZENIEM ZNAJOMOŚCI REGULAMINU U PRZEWODNIKA (BH /VT)

Wszystkie egzaminy i zawody podlegają sportowym zasadom pod względem ich organizacji oraz zachowania się uczestników imprezy. Sposób prezentacji i jej ocena na Egzaminie Psów Towarzystających zostały dokładniej opisane poniżej. Przepisy obowiązują wszystkich uczestników i wszyscy uczestnicy muszą wypełnić takie same zadania sprawnościowe. Imprezy mają publiczny charakter i należy podać do wiadomości członków miejsce oraz godzinę rozpoczęcia egzaminu. Imprezy mogą odbywać się tylko wtedy, kiedy ich terminy zostały zatwierdzone przez kraj członkowski FCI lub jego Oddział. Kraje członkowskie są zobowiązane przestrzegać niniejszych ustaleń ramowych.

Postanowienia ogólne:

Dopuszczone są psy wszystkich ras i wielkości, **które ukończyły 15 miesięcy**. Co najmniej 4 psy muszą wystąpić na egzaminie, aby mógł on się odbyć. Jeśli Egzamin Psów Towarzystających jest połączony z innymi dziedzinami, na start musi udać się co najmniej 4 zawodników (np. IPO, FH, BH). Dopuszczalna ilość uczestników w jednym dniu egzaminu dla jednego sędziego waha się od **12 do 18 startujących** i jest zależna od ilości egzaminowanych części, które nie mogą przekroczyć liczby 36. (Egzamin Psów Towarzystających wraz z pisemnym sprawdzeniem znajomości regulaminu liczy się jako 3 części, bez tego egzaminu teoretycznego są to 2 części).

Próba zachowania:

Przed dopuszczeniem do Egzaminu Psów Towarzystających zgłoszone psy poddawane są próbie zachowania, podczas której sprawdza się także ich identyfikację poprzez kontrolę numerów tatuażu i/lub chipu. Psy, których nie można zidentyfikować, nie mają prawa przystąpić do egzaminu. Ocena zachowania trwa również podczas pozostałych części egzaminu. Psy, które nie zdadzą pomyślnie próby zachowania, są wykluczone z dalszych części egzaminu.

Ocena:

Psy, które w części A („Egzamin Psów Towarzystających na placu ćwiczeń”) uzyskają mniej niż 70% wymaganych punktów, nie mogą przystąpić do egzaminu w części B („Egzamin zachowań socjalnych”). Pod koniec egzaminu sędzia nie podaje wyników w punktach, tylko werdykt „zdany” lub „niezdany”. Egzamin jest zdany, jeśli w części A pies osiągnął 70% z możliwych do zdobycia punktów a w części B sędzia ocenił ćwiczenia jako wystarczające. Sędziemu, na życzenie organizatora, wolno przyznać uczestnikom lokaty w celu nagrodzenia zwycięzców.

Przyznawany tytuł wykszolenia nie daje kwalifikacji do hodowli oraz nie daje uprawnień do startu w pokazach i wystawach kraju członkowskiego FCI. Egzamin może zostać powtórzony w dowolnym przedziale czasowym. Każdy wynik egzaminu niezależnie od rezultatu należy nanieść w książeczce startowej psa.

A) Egzamin Psów Towarzyszących na placu ćwiczeń
Całkowita ilość punktów – 60

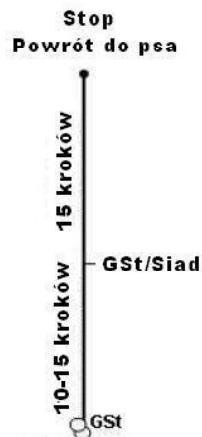
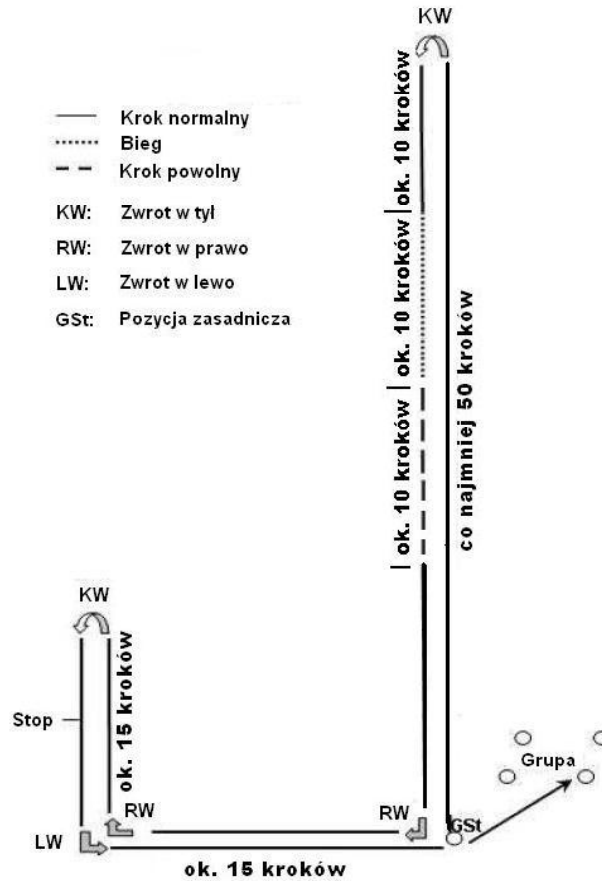
Najwyższa ilość punktów	Ocena doskonała	Ocena bardzo dobra	Ocena dobra	Ocena dostateczna	Ocena niedostateczna
60 p	58 - 60	54 - 57p	48 – 53	42 - 47	0 - 41

Każde z ćwiczeń rozpoczyna się i kończy w pozycji zasadniczej. Pies siedzi po lewej stronie, prosto, spokojnie i uważnie obok swojego przewodnika z prawym barkiem na wysokości jego kolana. Przed rozpoczęciem każdego z ćwiczeń pozycję zasadniczą można przyjąć tylko raz. W pozycji zasadniczej przewodnik ma zachować sportowy charakter postawy. Postawa w rozkroku jest niedozwolona. Postawa końcowa poprzedniego ćwiczenia może być jednocześnie postawą wyjściową następnego. Wszelka pomoc ciałem ze strony przewodnika jest niedozwolona i będzie karana odjęciem punktów. Posiadanie przy sobie przedmiotów dopingujących psa lub zabawek jest zabronione. Jeżeli przewodnik ze względu na niepełnosprawność fizyczną nie może wykonać jakiegokolwiek części ćwiczenia poprawnie, musi zgłosić ten fakt sędziemu przed rozpoczęciem egzaminu. Jeśli niepełnosprawność przewodnika nie pozwala na prowadzenie psa po lewej stronie, pies może być analogicznie poprowadzony po stronie prawej.

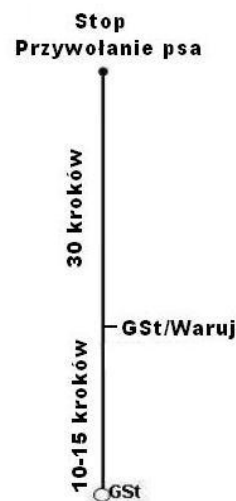
Każde z ćwiczeń rozpoczyna się na znak sędziego. Wszystkie pozostałe elementy takie jak zwroty, zatrzymanie, zmiana rodzaju kroku itd. wykonywane są bez instrukcji sędziego. Przewodnik może jednak poprosić sędziego o wskazówki.

Pochwała psa dozwolona jest po zakończeniu każdego z ćwiczeń. Następnie przewodnik może przyjąć pozycję zasadniczą na nowo. Należy zachować wyraźny odstęp czasowy pomiędzy pochwałą a rozpoczęciem kolejnego ćwiczenia (ok. 3 sekund). Pomędzy ćwiczeniami pies musi pozostać przy nodze przewodnika.

Szkic marszu - Chodzenie na smyczy / Chodzenie bez smyczy:

Siad z marszu

Warowanie w połączeniu z przywołaniem "do mnie"

Przechodząc przez grupę przewodnik ma okrążyć z psami jedną osobę z lewej i jedną z prawej strony.

Początkowa pozycja zasadnicza jest jednocześnie miejscem zasadniczej pozycji końcowej. Przechodząc przez grupę przewodnik musi okrążyć z psem jedną osobę z lewej i jedną z prawej strony.

1. Chodzenie na smyczy (15 punktów):

Komenda dla ćwiczenia: „Marsz przy nodze”

Wychodząc z pozycji zasadniczej pies, przypięty do dostępnej w handlu odpowiadającej przepisom o ochronie zwierząt obroży lub szelek, powinien po wydaniu komendy „Marsz przy nodze” radośnie podążać za przewodnikiem. Obroża nie powinna być zaciskowa. Pozycję zasadniczą należy przyjąć wtedy, kiedy drugi przewodnik prowadzący swojego psa do miejsca warowania, przyjął pozycję zasadniczą do ćwiczenia „Warowanie z odwróceniem uwagi”. Od tych przyjętych pozycji zasadniczych rozpoczyna się ocena dla obydwu psów.

Na początku ćwiczenia przewodnik idzie w linii prostej ze swoim psem 50 kroków bez zatrzymywania się. Po wykonaniu zwrotu w tył i kolejnych 10 do 15 krokach przewodnik wraz z komendą dla ćwiczenia „Marsz przy nodze” prezentuje bieg i krok powolny (ok. 10 – 15 kroków). Przejście z biegu do kroku powolnego należy przeprowadzić bez kroków pośrednich.

Różne rodzaje kroku muszą się wyraźnie różnić w swoim tempie. W kroku normalnym należy wykonać zgodnie ze szkicem dwa zwroty w prawo, jeden w lewo i dwa zwroty w tył a także zatrzymanie się po drugim zwrocie w tył. Pies musi zawsze pozostawać po lewej stronie przewodnika z barkiem na wysokości jego kolana. Nie może on biec przed przewodnikiem, za nim lub odchodzić zbyt daleko od nogi.

Zatrzymanie się należy zaprezentować zgodnie ze szkicem co najmniej jeden raz z kroku normalnego po drugim zwrocie w tył.

Wydanie komendy przez przewodnika dozwolone jest tylko przy ruszeniu z miejsca i zmianie kroku. Po zatrzymaniu się przewodnika pies ma jak najszybciej usiąść bez komendy przewodnika. Przewodnik nie może przy tym zmienić swojej pozycji zasadniczej a w szczególności przystępować do psa, jeżeli ten ewentualnie usiadł za daleko. Smycz podczas prowadzenia ma być trzymana w lewej ręce i nie może być napięta. Pod koniec ćwiczenia przewodnik wraz z psem na polecenie sędziego przechodzi przez poruszającą się grupę składającą się z co najmniej 4 osób.

Pozostawanie z tyłu, wyprzedzanie, odsuwanie się psa na bok a także ociągająca się postawa przewodnika przy zwrotach są wadliwe.

Grupa:

Przejście przez poruszającą się grupę osób należy w pierwszej kolejności wykonać na smyczy. W trakcie przejścia przez grupę przewodnik wraz ze swoim psem ma obejść jedną z osób z prawej i jedną z lewej strony (np. wykonując ósemkę) oraz co najmniej jeden raz w grupie zatrzymać się w pobliżu jakiejś osoby. Sędzia może zażądać, aby ćwiczenie zostało powtórzone. Na polecenie sędziego przewodnik opuszcza grupę ze swoim psem i przyjmuje końcową pozycję zasadniczą. Pochwała psa dozwolona jest po opuszczeniu grupy w końcowej pozycji zasadniczej.

Zwrot w tył (180 stopni):

Przewodnik powinien wykonać zwrot w tył w lewą stronę (obracając się w miejscu o 180 stopni) Są przy tym możliwe dwa warianty:

- Pies przy zwrocie obchodzi przewodnika dookoła
- Pies wykonuje zwrot w lewą stronę obracając się w miejscu o 180 stopni

Sposób wykonania zwrotu w tył musi być w obrębie jednego egzaminu zawsze taki sam.

2. Chodzenie bez smyczy (15 punktów):

Komenda dla ćwiczenia: „Marsz przy nodze”

Na znak sędziego przewodnik w pozycji zasadniczej odpina smycz i przewiesza ją przez ramię lub chowa do kieszeni (zawsze po stronie przeciwnej do psa). Natychmiast udaje się on ze swoim swobodnie podążającym psem ponownie do grupy osób, aby tam zatrzymać się przynajmniej jeden raz. Po opuszczeniu grupy przewodnik zajmuje na krótko pozycję zasadniczą i podejmuje chodzenie bez smyczy analogicznie do wytycznych dla ćwiczenia 1.

3. Ćwiczenie siadania (10 punktów):

Komendy dla ćwiczenia: „Marsz przy nodze”, „Siadanie”

Wychodząc z pozycji zasadniczej przewodnik rozpoczyna marsz ze swobodnie podążającym psem w linii prostej. Po co najmniej 10 do 15 krokach przewodnik zajmuje pozycję zasadniczą, wydaje psu komendę „Siad” i oddala się od psa na odległość 15 kroków. Natychmiast odwraca się do psa i na znak sędziego wraca do niego przyjmując pozycję zasadniczą po jego prawej stronie. Jeżeli pies zamiast siedzieć położy się lub pozostanie w pozycji stojącej, należy odjąć 5 punktów.

4. Warowanie z marszu w połączeniu z przychodzeniem „do mnie” (10 punktów):

Komendy dla ćwiczenia: „Warowanie”, „Przychodzenie do mnie”, „Do nogi”

Po wydaniu komendy dla „Marsz przy nodze” przewodnik wychodząc z pozycji zasadniczej rozpoczyna marsz z psem w linii prostej. Po co najmniej 10 do 15 krokach przewodnik zajmuje pozycję zasadniczą, wydaje psu komendę „Waruj” i oddala się od psa na odległość 30 kroków. Natychmiast odwraca się do psa i pozostaje nieruchomo w pozycji stojącej. Na znak sędziego przywołuje do siebie psa, który radośnie i szybkim krokiem powinien przybiec do przewodnika i usiąść blisko przed nim. Na komendę „Do nogi” pies powinien usiąść obok przewodnika. Jeśli pies zmieni pozycję po odejściu przewodnika, ale pozostałe ćwiczenie wykona bezbłędnie, należy odjąć za to 5 punktów.

5. Warowanie psa przy odwracaniu uwagi (10 punktów):

Komendy dla ćwiczenia: „Marsz przy nodze”, „Warowanie”, „Siadanie”

Przed rozpoczęciem ćwiczenia 1 innego psa przewodnik zostawia z prostej pozycji zasadniczej swojego wcześniej odpiętego ze smyczy psa z komendą „Waruj” w miejscu wskazanym przez sędziego, nie pozostawiając przy nim smyczy ani żadnego innego przedmiotu. Następnie przewodnik nie oglądając się za siebie oddala się od psa na odległość co najmniej 30 kroków w obrębie terenu egzaminu i pozostaje w zasięgu jego wzroku stojąc spokojnie odwrócony plecami do psa. Pies powinien leżeć spokojnie bez oddziaływania przewodnika, podczas kiedy inny pies wykonuje ćwiczenia 1 do 4. Na polecenie sędziego przewodnik idzie do swojego psa stając po jego prawej stronie. Na kolejny znak sędziego po ok. 3 sekundach pies powinien na komendę „Siad” przyjąć szybko i prosto pozycję zasadniczą.

Niespokojne zachowanie przewodnika a także inne ukryte sposoby pomocnicze, niespokojne leżenie psa lub zbyt wczesne powstanie/siad psa przy powrocie do psa oznaczają odjęcie punktów. Jeżeli pies stoi lub siedzi, ale pozostaje na miejscu warowania, następuje ocena częściowa. Jeżeli pies przed ukończeniem ćwiczenia nr 2 wykonywanego przez drugiego psa oddali się z miejsca warowania na odległość większą niż 3 metry, ćwiczenie należy ocenić na 0 punktów. Jeżeli pies po zakończeniu ćwiczenia nr 2 opuści miejsce warowania, otrzymuje ocenę częściową. Jeśli pies podczas podchodzenia do niego przewodnika wyjdzie mu naprzeciw, odejmuje się do 3 punktów.

B) Egzamin zachowań socjalnych:

Uwagi ogólne:

Poniżej opisane ćwiczenia odbywają się poza placem ćwiczeń, w odpowiednim otoczeniu w obrębie terenów zamkniętych. Sędzia ustala z kierownikiem egzaminu, gdzie i jak zostaną przeprowadzone ćwiczenia w publicznych ruchliwych miejscach (ulice, drogi lub place). Nie można przy tym zakłócać komunikacji publicznej.

Przeprowadzenie tej części egzaminu wymaga z powodu jej odrębności znacznego nakładu czasu. Wymagania sprawnościowe nie mogą ucierzeć z powodu powierzchownej obserwacji wielu psów biorących udział w egzaminie.

Dla poszczególnych ćwiczeń w części B nie przyznaje się punktów. O zaliczeniu tej części egzaminu decyduje całościowe wrażenie ogólne o psie poruszającym się w komunikacji/terenach publicznych.

Opisane poniżej ćwiczenia są przykładowe i mogą zostać indywidualnie dostosowane przez sędziego do lokalnych warunków. Sędzia jest uprawniony do powtarzania lub zmiany ćwiczeń w przypadku wątpliwości w ocenie psów.

Przebieg egzaminu:

1. Spotkanie z grupą ludzi:

Na polecenie sędziego przewodnik pokonuje z psem na smyczy wskazany odcinek ulicy na chodniku. Sędzia podąża za parą w odpowiedniej odległości.

Pies powinien podążać za przewodnikiem po jego lewej stronie na swobodnie wiszącej smyczy – z barkiem na wysokości kolana przewodnika.

Pies powinien zachowywać się obojętnie wobec pieszych i komunikacji ulicznej.

W czasie drogi jeden z przechodniów (uprzednio przygotowany do tej roli) przecina drogę przewodnika z psem. Pies powinien zachować się neutralnie nie pokazując żadnych emocji.

Pies i przewodnik idą dalej przez rozluźnioną grupę co najmniej 6 osób, w której jedna z osób zagaduje przewodnika i wita się poprzez uścisk dłoni. Pies na polecenie przewodnika powinien przy nim usiąść lub położyć się i podczas krótkiej rozmowy zachowywać się spokojnie.

2. Spotkanie z rowerzystami:

Pies na smyczy idzie ze swoim przewodnikiem wzdłuż drogi i zostaje od tyłu wyprzedzony przez rowerzystę wydającego dzwonkiem ostrzeżenie. W dużym odstępnie rowerzysta zawraca i jedzie naprzeciw przewodnika z psem. Ponownie dzwoni przy tym dzwonkiem. Mijanie odbywa się w taki sposób, że pies znajdzie się pomiędzy przewodnikiem a przejeżdżającym rowerzystą.

Pozostający na smyczy pies ma wykazać neutralność wobec rowerzystów.

3. Spotkanie z samochodami:

Przewodnik z psem na smyczy przechodzi blisko wielu samochodów. Jeden z samochodów odpala silnik. W innym samochodzie zamykane są drzwi. Podczas kiedy przewodnik i pies przechodzą dalej, obok nich zatrzymuje się samochód. Szyba samochodu opuszcza się a przewodnik jest poproszony o udzielenie informacji. Na polecenie przewodnika pies powinien przy tym usiąść lub położyć się. Powinien on zachowywać się spokojnie, nie pokazując emocji związanych z samochodami i wszystkimi odgłosami ulicznymi.

4. Spotkanie z biegaczami lub wrotkarzami:

Przewodnik idzie na smyczy ze swoim psem wzdłuż spokojnej drogi. Wyprzedza ich co najmniej 2 biegaczy nie zmniejszając swojego tempa biegu. Po oddaleniu się biegaczy pojawiają się naprzeciwko psa i przewodnika następnymi i mijają ich bez zmniejszania szybkości. Pies nie musi biec ściśle przy nodze, nie powinien jednak napastować osób wyprzedzających lub nadbiegających z przeciwka. Dopuszcza się, że przewodnik podczas takiej sytuacji sprowadza psa do pozycji siadu lub warowania. Zamiast biegaczy mogą także wyprzedzać psa i przewodnika dwaj wrotkarze a następnie ponownie nadjechać z przeciwka.

5. Spotkanie z innymi psami:

Podczas wyprzedzania innego psa z przewodnikiem lub nadchodzenia psa z przeciwnej strony pies powinien zachowywać się neutralnie. Przewodnik może powtórzyć komendę „Noga”.

6. Zachowanie się przywiązanego na smyczy psa zostawionego samemu na krótki czas w ruchu ulicznym, zachowanie się psa wobec zwierząt:

Na polecenie sędziego przewodnik pokonuje z psem na smyczy drogę na umiarkowanie ruchliwej ulicy. Po krótkim odcinku przewodnik zatrzymuje się według instrukcji sędziego i przywiązuje smycz do płotu, występu w murze itp.

Przewodnik udaje się poza zasięgiem wzroku do sklepu lub do wejścia domu. Pies może stać, siedzieć lub leżeć.

Podczas nieobecności przewodnika przechodzi człowiek (osoba zatrudniona) z psem na smyczy w odległości ok. 5 kroków od egzaminowanego psa.

Pozostawiony samotnie pies powinien zachowywać się spokojnie podczas nieobecności przewodnika. Powinien on pozwolić na przejście innemu prowadzonemu psu (nie używać w tym celu zawadiackich psów) bez działań atakujących (silne szarpanie smyczą, ciągłe szczekanie). Na polecenie sędziego przewodnik może wrócić do psa.

Uwaga:

Sędzia może zdecydować, czy przeprowadzi on poszczególne ćwiczenia z każdym psem w tych samych miejscach, czy też każe zdawać wszystkim uczestnikom tylko niektóre ćwiczenia oraz przenieść egzamin w inne miejsce i będzie go tam kontynuował.